

CHP ve muhalefet

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

CHP'nin yeni kurulacak hükümete girmemesi görüldüğünden daha farklı işlevler üretebilecek bir olgudur.

Bilindiği üzere, 1990 -

1995 yılları arasını bugünkü CHP'nin nüvesini oluşturan SHP, hükümet ortaklıklarıyla geçirmişti. O dönemde iki etmen SHP'nin hükümete girmesini neredeyse zorunlu kılıyordu. Öncelikle 1980 ve sonrasında ortaya çıkan yeni toplum modelinin bir anlamda törpülenmesi bekleniyor ve isteniyordu. Solla sağ arasında kurulacak bir koalisyon bu gelişmeyi sağlayabilirdi. İkincisi, 1989'la birlikte dünya çok önemli bir dizi değişim yaşıyordu. Küreselleşme diye özetlenebilecek bu çok kapsamlı açılımlar toplumsal, siyasal ve ekonomik alanlarda son derecede ilginç yeni kavramlar üretmişti. Onların ülkede temellendirilmesi de solun sağ kadar ağırlık taşıdığı bir hükümet modeli içinde daha kolay olur sanılıyordu.

Kurgusal düzeyde 'doğru' görünen bu model gene iki çok ciddi sonuç doğurmuştur ve onların 'olumlu' olduğunu söylemek de kolay değildir.

İlkin, sol, merkez sağla yaptığı koalisyonlarda tezlerinin önemli bir bölümünden vazgeçmek zorunda kalmış, en azından hükümette bulunması ve bir protokolle bağlı olması nedeniyle kendisine özgü, farklı, ayrık bir yapı ve söylem geliştirememiştir. İkincisi ve daha da vahimi, merkezdeki iki gövde parti iktidar tutukluğuyla kıpırdayamaz hale gelip merkez boşalınca radikal unsurlar güçlenerek onların yerini almıştır. RP'nin daha da güçlenmesinin altında yatan en önemli neden de budur.

Kaldı ki aynı olguyu daha önce de değindiğim bir yazısında tartışan Chantal Mouffe'a göre bu oluşum, beraberinde daha farklı bir algılamayı da getirmektedir: Merkez sağın ve solun görece başarısız bir hükümetteki ortaklığı bir yandan ideolojilerin 'öldüğünü' savunan görüşü güçlendirmekte, bir yandan da toplumun radikalizm gereksinimini gerçekten radikal unsurlarla doldurmasına yol açmaktadır. 1990 - 95 arasındaki tablo bu yorumu neredeyse tümünden haklı çıkarmıştır.

CHP o yanlışı bu kez yinelememektedir. Girmeyecek, ama kurulmasına destek vererek merkezdeki sol parti kimliğiyle hükümete karşı ciddi, etkili, üretken ve verimli bir muhalefete aday olmaktadır. En azından yapması gereken budur. Üstelik böyle bir tavrın CHP ve sol açısından getireceği bir başka sonuç daha söz konusudur.

CHP, yapılan bazı açıklamalara ve kimi kamuoyu yoklamalarına göre oyunu belli oranlarda artırmıştır. Bu artış daha çok tepki oylarıyla gerçekleşmiştir. Büyük kent merkezleri, oralarda yerleşik burjuvazi, özellikle RP-şariat tartışma ve 'korkusu' içinde, CHP'ye bir destek sağlamayı düşünmüştür. RP'nin şimdi iktidardan düşmesi 'konjonktürü' değiştirecektir. CHP'ye yönelmeyi sağlayan öge ortadan kalkacaktır. Dolayısıyla CHP'nin, merkez sol bir parti olarak kısa bir süre sonra gidilecek seçimlerde iyi bir sonuç alabilmesi 'konvansiyonel' yani, devletçi - merkeziyetçi ve tepkici bir söyleme değil, topluma yeni bir model, yeni bir ideoloji önermesine bağlıdır. Oysa bugün daha çok öyle bir noktada durmakta, devletçi bir anlayışı yükselterek geleneksel bir tabanın kısıtlı etkinliğini harekete geçirmektedir.

Önümüzdeki dönemde, merkez solla sağın hükümette birleşmesi, ortak bir program çevresinde birbirlerinden ayrılmayarak hareket etmesi, öte yanda kalan RP'yi ve CHP'yi iki farklı ideolojik açılım olarak bu hükümete, dolayısıyla da 'ortacı' bir modele karşı yeni çözüm önerileri geliştirmeye itebilir. CHP, muhalefeti gündelik sınırların içinde kalmayarak, tersine onu da değişime zorlayacak biçimde üretebilirse bu, kendisine olduğu kadar iyice tıkanmış ve güdükleşmiş siyasal yaşama da bir katkı olacaktır.

Bu, CHP'nin kendisini yeni bir sol anlayışla yeniden kurması demektir. Yeni bir demokrasi tanımından başlayarak, onunla iç içe geçmiş sol bir ekonomik - toplumsal kurgu yakın bir gelecekte etkin bir çalışmayla üretilebilir. Bu yapılsa merkezin tahmin edilebilir çözümlerine karşı, CHP, yeni bir toplumsal sözleşme anlayışıyla geliştireceği daha radikal bir sol yaklaşımla RP'yi durdurabilir. Onun toplayacağı tepki birikiminin doğal ve dengeli ortağı olabilir. Bu, siyasal yaşamın yeni bir temele oturması, solun biraz daha radikalleşmesi yani belirginleşmesi demektir.

CHP, hükümeti kurdurarak ve dışında kalarak merkez solu güçlendirmek açısından altın bir fırsat yakalamıştır.